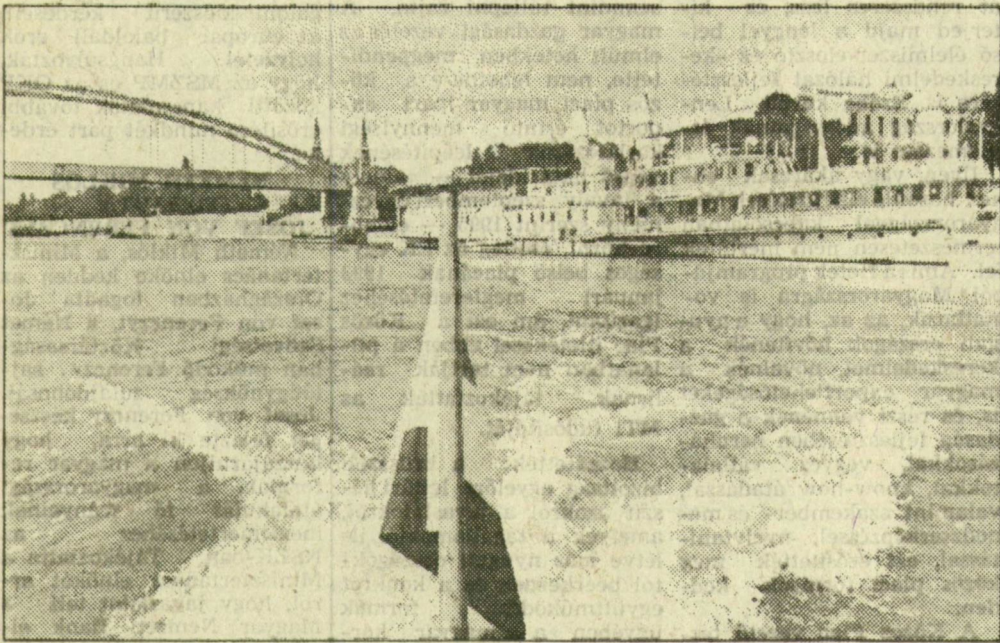

DÉLMAGYARORSZÁG

79. évfolyam, 168. szám
1989. július 19., szerda

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
SZEGEDI LAPJA

Havi előfizetési díj: 101 forint
Ara: 4,30 forint

A szőke folyó titkai

A következő sorokat elsősorban a vízparton pihenőknek és a Tisza szerelmeseinek ajánljuk, reményünk szerint minden szegedi polgárnak. Szót ejtünk örömeiről, veszélyeiről, a folyó tisztaságáról, kifürkészvén a szőke Tisza titkait. Szólunk a

hajózás múltjáról, jelenéről. No és hát a halászatról, számba véve a jelentősebb halfajlokat, rejtekhelyeiket. Természetesen a szegedi halászlé készítésének fortélyairól sem feledkeztünk meg, ám bator annak misztikáját azért magunknak tartottuk meg.

A Tisza vallomása

Naponta sétálok a Tisza partján, hol búsan, hol vidáman. Képzeteimet gyakran vonzza hosszabb-rövidebb utazásra, térben és időben. Szeretem e folyót, ahogyan őseim szerették. Úkapám dunai s tiszai hajósok voltak. Rajuk is emlékezve, e róppant víztömeget nézve — Adyval szólva: Megloptam a vén Tisza útjait.

Minek köszönhető, hogy a Tisza már nem a régi? S minek tudható, hogy az újat, a szabályozottat — bár a lehetőségek adóttak — nem használjuk úgy, mint eleink? Miért szűnt meg a Tisza nemzetközi vízi út jellege? Miért mondtunk le a tiszai teher- és személyszállításról? Van-e lehetőségünk újra felfedezni a Tiszát, kérdeztem Török Imrét, az Alsó-Tisza Vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóságon.

— Ha a Tiszát a gazdasági hasznosítás szempontjából kívánjuk vizsgálni, számtalan tényezőt kell figyelembe vennünk. Ilyenek a vízkivétel — mely az aszályos években az öntözést biztosítja —, a halászat vagy az árterületek mezőgazdasági, erdészeti hasznosítása. Itt kell megjegyezni: azzal, hogy a folyót új mederbe terelték, jelentős területeket nyert ugyan a mezőgazdaság, javultak a hajózás feltételei, de az árnyékok szintje megemelkedett, és most gyakorlatilag az árvízvédelmi töltések fejlesztésével, a belvízvédelemmel, annak a földnek a járadékát fizetjük. Tudniillik ilyen tömegű töltésrendszere alig van példa; a Mississippi árterében található hasonló.

A Tisza komplex hasznosításáról most készítenek egy tanulmányt a Csongrád Megyei Tanács számára, melyben többek között a hajózás, a vízi turizmus fellendítésének kérdéseivel is foglalkozunk.

Az, hogy a Tisza, mint hajózási útvonal ennnyire visszászorult, főleg történelmi okokra vezethető vissza.

Az első világháborút, Trianont követően, az addig egységesnek mondható vízi út, az új határoknak köszönhetően, felszabdalttá vált. Így a tiszai „flotta” nem fejlődhetett, hajóparkja elöregedett, a második világháború pedig tulajdonképpen tönkretette. Az ötvenes évek jugoszláv-magyar diplomáciai kapcsolatai, az új hajózástechnikai követelmények kilátástalan helyzetbe juttatták a tiszai folyami hajózást, így az visszászorult. Addigi szerepét a vasúti, közúti szállítás igyekezett átvenni. Ez a jelenség ráadásul orszá-

gos tendenciává vált, mivel az árak preferált volta — nem tükrözve a valós költségeket — elterelte a gazdasági irányítás figyelmét a vízi szállítás olcsóságáról.

Napjainkban az árak ismét a valós ráfordításokat kezdik tükrözni, az érdeklődés ismét a hajózás felé fordult. Déli szomszédunkkal 1955-ben a tiszai vízi utat illetően új bilaterális szerződést kötöttünk, s bár ennek törvényei a mai napig nem jelentek meg a Magyar Közlönyben, elvileg a Duna-Tisza vízi utat sza-

(Folytatás a 3. oldalon.)

Szélmalom és japán „csali”

A Csongrád Megyei Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalat csomagolt lisztet is kiállított a Pécsi Ipari Vásáron. Hogy mik vannak? Minek mutogatni az egyik legalapvetőbb élelmiszer-alapanyagot? Az fel sem tűnt először, hogy más a csomagolása. Liszt az akkor is. No, de nem mindegy, hogy milyen, legalábbis Szabó Ferenc vevőszolgálati vezető szerint van összefüggés a külső és belső között.

— Ezekben a napokban már az üzletkébe kerül a szélmalommal jelzett, Tisza vidéki liszt felirattal ellátott, védjegyzetett csomagolású lisztünk. Az esztétikusabb megjelenés mellett célunk, hogy a vásárló messziről lássa, a mi malmainkból származik a portéka. Ha a névjegyünket ennyire látványos helyre tesszük, akkor egyértelműen érdekünk, hogy a minőséggel se legyen gond. A gabonaforgalmi vállalatok uniformis csomagolásától egyelőre csak a miénk tér el.

— Van ennek konkrét haszna?

— Erkölesei mindenképp! Szeretnénk kilépni a ho-

Pécsi mozaik

mályból, s tudatosítani: Igenis a liszt a GMV terméke. Ne csak akkor emlegessenek bennünket az emberek, amikor a tápot reklamálják, vagy nem lehet kapni valamely cikkünket.

— Több kiállításon megfigyeltem, hogy állandó partnerük a Fejér megyei társ-vállalat. Most is egy parasztház kinézetű pavilonon osztoznak. Mi a magyarázat?

— Nem az én tisztem ezt megítélni, de szerintem a hasonló, innovatív gondolkodás lehet a közös. Állandóan szélesítjük kínálatunkat. A korszerű és egységes táplálkozást szolgáló Fejér megyei termékek: Alba Regia száraz tészta, koleszterinmentes Durica tészta, étkezési kukoricaliszt és dara. Mi a liszt mellett sütiipari adalékanyagot és a 18 tagú Unikorn-családot ajánljuk. Közülük a legújabb a két hónapja forgalomban levő palacsintapor. Közös vonásunk, keressük a

közvetlen kapcsolatot ve-
vőinkkel.

A vásár központi területén a helyszínen megrendelhető Nissan, Honda és Mazda típusú japán személygépkocsik sok embert megállásra készítettek, s fejszámolásra, hogy mit is jelent a Gondos Kiszövetkezet ajánlata: „a legkedvezőbb belgiumi árszínvonalon”. En nem sokat spekuláltam a nagy lehetőségem. Egyrészt nincs devizám, másrészt a kamaszkorban levő (tizenöt éves) Zsigulimra évente annyit költök, hogy még forintban sem akaródzik összeszaporodni az új kocsi való. Beálltam a csodálkozó, bámészkodó magyarok közé, ha mást nem tud, legalább nézzen az ember. Akkor még nem gondoltam, számomra más meglepetéssel is szolgálnak a japánok. Az Agróker Áruház előtti placcón „iseki” zászlócskát lengetett a szél. A felirat szerint e csilló

villogó masinák: farmergépek. A kiállító az Egyházas-közi Haladás Tsz. s az Austrowaren osztrák kereskedőház közvetítésével szerzte be e „csalikát”. Egyelőre „gényfelmérés a cél. A kistraktorok ára átszámítva félmillió forint körüli, sehhé jön még a széles adaptívasszékű külön-külön, jó kis summáért.

A tévész képviselője érdeklődésünkre elmondta, hogy szerinte van jövője a kisgazdaságnak. Egyre több nagytudású gépre lesz ott szükség. Igaz, e világszínvonalú masinák árai is „világszínvonalúak”. Egyszóval, tömeges igényre nem számíthatunk, de mindig akad olyan, aki meg tudja fizetni. A hűtőláda után egy újabb termékre van szükség, amit a kishatárt forgalomban kiszállított cikkek eladható ellentételeként jöhet számításba. Egy-két átétel, s ez akár izeki traktor is lehet. Ezek után talán még meg is vásárolhatja a farmerjelölt. De előtte jó lesz, ha kispukulálja, mit termeljen, hol értékesítse az árúját, hogy a mezőgazdasági árakban ezt a befektetést belátható időn belül visszakapja.

T Sz. I.

Böle István

Rakétatalpú cipőt húznak a kamatlábra?

A létbiztonság és a törlesztőrészek

Minden kormányzati ígérvény ellenére az idei infláció valószínűleg meghaladja a tavalyit. A drágulás hatására mára milliók kerültek a létbiztonság határára vagy még azon is túlra. A családok többsége mostanában a legjobban a lakásvásárláskor felvett kölcsönök kamatainak és törlesztőrészeinek utólagos felemelésétől tart. Időről időre felröppen ez a hír. Néhány hete az Országos Tervhivatal új elnöke elismerte: „egy ilyen intézkedés elől 1990-ben már nem térhet ki a gazdaságirányítás”. Az emelés elképzelhető mértékéről, jogszerűségéről, üteméről, várható hatásairól beszélgettem Dobozy Levente ügyvéddel, országgyűlési képviselőjelölttel és Mészlyeni Ferencel, a Szőreg és Vidéke Takarékszövetkezet elnökével (ez a kis bank foglalkozik ingatlan adás-vétellel és hitelekkel is nyújt lakásvásárláshoz).

A hitelfelvétel egy mondjuk a Polgári törvény-szerződés. Önkenyesen, ne könyv valamelyik paragrafján törvény által támogatva drasztikusan módosíthatja csak az egyik fél?

Dobozy Levente: — Ezeket a szerződéseket a pénzügyminiszter már eleve az erő pozíciójából köti. A négyoldalas dokumentumból bárom oldalon csak a hitelnyújtók érdekeit védik. A felmondás, a garancia biztosítása, a jelzálog kikötései csak nekik kedveznek. Ezt a szerződést a kiszolgáltató helyzetben lévő állampolgár — ha pénzt akar — kénytelen vita nélkül aláírni. Most — ha sor kerül a kamatlábak utólagos felemelésére — a Pénzügyminisztérium a rányerve (hiszen a bankokon keresztül a költségtérítés érdeke érvényesül) előnyös szerződést még előnyösebbé teszi, persze közben a hitelfelvevő még nagyobb hátrányba kerül. Tehát az állam ismét kihasználja az erőfölényét.

— De nem védi semmi az állampolgárt? Nem segíthet

mondjuk a Polgári törvény-szerződés „mai szemmel” már meglehetősen kis összegek. Jelentene-e gondot üzletfelek többségének, ha egyik napról a másikra mondjuk kettővel megszoroznánk azt az általában még csak háromjegyű számot?

Mészlyeni Ferenc: — Egy ilyen intézkedésbe nem szabad csak automatizmusokat bevinni. Miért ne választhatna az állampolgár? Ha például — központi intézkedéssel — az előirtánál gyor-

sabbban törlesztők kedvezményét 45 százalékról 55 százalékra emelnék, nagyon sokan élnének a lehetőséggel. Már látszik viszont, hogy a „piaci kamátú” bankhitelek jelentős rétegeket hoztak hátrányos helyzetbe, igencsak megnöttek az elmaradások a törlesztésben.

— Az infláció lehet az a „váratlan körülmény”, amire hivatkozva bekövetkezik a drasztikus intézkedés...

Dobozy Levente: — Nem igaz, hogy az infláció váratlan a gazdaságban! Emlékezzünk csak 1928-ban vagy 1945-ben mekkora volt a pénzromlás... A ma érvényes Ptk. tiltja a hitelszerződésekben az értékállandóság kikötését. Nagypapánk pedig még éltek ezzel a normatív és egészséges fogással. Csak később az értékállandóságot „szocializmusellenesnek” minősítették. Pedig lehetne a visszafizetés mértékét mondjuk az arany vagy a búza árához kötni. Csak ha most ezt megteszük, akkor az érvényben lévő szabályok szerint az egész szerződés érvénytelen. A „dolgok váratlan változása” ezeknek a szerződéseknél az „átrásárra” nem elég indok.

— Ki lehet a jogszabályalkotó a változtatásnál?

— Jog szerint ezt a kérdést nem kellene az Országgyűlés elé vinni, de akkor horderejű a dolog, amit — szerintem — feltétlenül meg kellene vitatnia a T. Ház-nak. Ma ebben a kérdésben mondjuk a Minisztertanács döntése elfogadhatatlan és alkotmányellenes. A jogállamiság megteremtését célként hirdetik országunk jelenlegi vezetői. Csak hogy a jogállamiság a jogbiztonsággal egyenlő elsősorban. Egy ilyen döntés súlyosan megingathatja a jogbiztonságot és az állampolgárok alig újraéledő hitét.

— Az 1989. január elseje óta érvényben lévő lakásfinanszírozási módszer elsősorban az első lakásra várókat és a minőségi cserére várókat hozta lehetetlen helyzetbe.

Mészlyeni Ferenc: — A hitelnyújtás feltételeinek szigorításával egyértelműen volna, mert sokan húzták a régebbi formából ügyeskedéssel hasznót. De a végül bevezetett forma több egészségtelen tendenciának a forrása. Ha az eladott lakás árából valaki luxus személygépkocsit vásárol, azt valóban ne segítsük a kamátpolitikákkal. De aki a pénzt újabb lakásba, építkezésbe investálja: azt ne sújtja a kifizethetetlen törlesztőrészel.

Dobozy Levente: — Ennek a kérdésnek a rendezésénél is mindenképpen a társadalmi igazságosságra kell törekedni. Amit a költségvetés esetleg nyer a régi törlesztőrészek felemelésével, azt oda kell adnia a most lakásra váróknak, a jelenleg szorult helyzetben lévő lakástalanoknak.